

7. БУХГАЛТЕР: ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ТА СЕРТИФІКАЦІЯ

ШЕСТЕРНЯК М.М.

кандидат економічних наук, доцент

РЕКИС О.І.

студентка

Західноукраїнський національний університету,
м. Тернопіль, Україна

ПРАВА, ОBOB'ЯЗКИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АУДИТОРІВ

Особливою властивістю професії незалежного аудитора завжди було прийняття відповідальності перед суспільством, оскільки мета аудиту включає достовірність, повноту та правильність відображення інформації щодо фактів фінансового-господарської діяльності господарюючого суб'єкта. Власне природа аудиту, який здійснюють аудиторів та аудиторські фірми, передбачає досить широкий діапазон використання господарюючими суб'єктами, інвесторами, кредиторами, акціонерами та іншими користувачами. При цьому, важливим є чітке законодавче закріплення прав та обов'язків аудиторів та їх відповідальності.

Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258 VIII [1] трактує, що «аудитор» - фізична особа, яка підтвердила кваліфікаційну придатність до провадження аудиторської діяльності, має відповідний практичний досвід та включена до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності. У свою чергу, «аудиторська фірма» - юридична особа, яка провадить виключно аудиторську діяльність та/або надає не аудиторські послуги на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом та міжнародними стандартами аудиту.

Аудитор дає оцінку реальному стану фінансової звітності, прогнозує фінансову діяльність господарюючого суб'єкта, дає рекомендації щодо перспектив в управлінні. Відповідно користувачам потрібно чітко розуміти, що означає термін «аудиторська діяльність».

Так, у Законі України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258 VIII [1] зазначено, що «аудиторська діяльність» - незалежна професійна діяльність аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, зареєстрованих у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, з надання аудиторських послуг.

Тобто, аудитором може бути особа, яка має вищу освіту, підтвердила високий рівень теоретичних знань та професійну компетентність шляхом успішного складання відповідних іспитів, пройшла практичну підготовку із провадження аудиторської діяльності та має сертифікат, що визначає її кваліфікаційну придатність.

Аудитором не може бути особа, в якій не погашена, або не знята судимість за вчинення злочину, або ж на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення.

Варто зазначити, що аудиторів України мають право об'єднуватися в громадські організації за професійними ознаками, дотримуючись вимог законодавчих актів України. Саме професійні організації аудиторів України сприяють підвищенню професійного рівня аудиторів, захищають соціальні та професійні права аудиторів, виконують інші повноваження, передбачені їх статутами та положеннями.

Під час здійснення аудиторської діяльності аудитори мають права, основні з яких зазначені на рисунку 1.

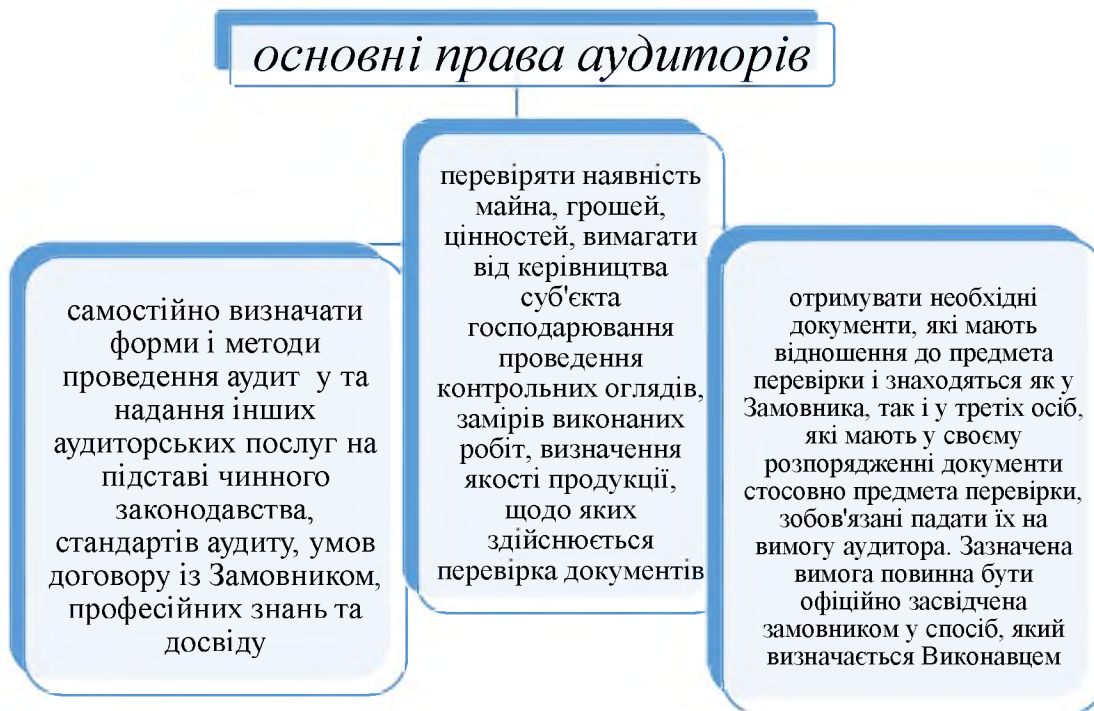

Рис. 1. Основні права аудиторів

Окрім цього, аудитори мають право отримувати необхідні пояснення в письмовій чи усній формі від керівництва та працівників Замовника, а також залучати на договірних засадах до участі вперевірці фахівців різного профілю та ін.

Доцільно також зауважити, що окрім вище зазначених прав аудитори мають також обов'язки, а саме: 1) в аудиторській діяльності дотримуватися вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та інших нормативно-правових актів, стандартів аудиту, принципів незалежності аудитора та відповідних рішень Ради Аудиторської палати України; 2) належним чином проводити аудит та надавати інші аудиторські послуги; 3) повідомляти власників, уповноважених ними осіб, замовників про виявлені під час проведення аудиту недоліки ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності; 4) зберігати в таємниці інформацію, отриману при проведенні аудиту не розголошувати відомості, що становлять предмет комерційної таємниці Замовника, і не використовувати їх у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб; 5) відповідати перед Замовником за порушення умов договору відповідно до договору та законодавства України; 6) обмежувати свою діяльність наданням аудиторських послуг та іншими видами робіт, які мають безпосереднє відношення до надання аудиторських послуг, у формі консультацій, перевірок або експертиз; 7) своєчасно подавати до Аудиторської палати України звіт про свою діяльність.

Проте, є окремі умови, коли аудитору забороняється проводити аудит. Дозаборон проведення аудиту відносять такі випадки:

- аудитор має прями родинні стосунки з членами органів управління суб'єкта господарювання, що перевіряється;
- аудитор має власні фінансові (майнові) інтереси в суб'єкта господарювання, що перевіряється;

- аудитор є членом органів управління, засновником або власником суб'єкта господарювання, що перевіряється;
- аудитор є працівником суб'єкта господарювання, що перевіряється;
- аудитор є працівником, співвласником суб'єкта господарювання, що перевіряється;
- розмір винагороди за надання аудиторських послуг не враховує необхідного для якісного виконання таких послуг;
- інші випадки, за яких не забезпечуються вимоги щодо незалежності аудитора.

Практика свідчить, що аудитора тасуб'єкта господарської діяльності може бути притягнуто до професійної відповідальності. Підставою для такого рішення є вчинення ними професійного поступку (неналежне виконання своїх професійних обов'язків; недотримання вимог незалежності аудитора; порушення міжнародних стандартів аудиту; порушення вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»; тощо).

Варто зазначити, що за вчинення професійного поступку до аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності може застосовуватися одне з таких стягнень:

- попередження, що вимагає від аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності, відповідального за порушення, припинення неприйнятної поведінки або усунення порушення та утримання від будь-яких подібних повторних дій;
- зупинення права на надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності на строк від одного місяця до трьох років;
- офіційна заява органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю або Аудиторської палати України про невідповідність аудиторського звіту (висновку) вимогам Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»;
- накладання штрафу на аудитора або суб'єкта аудиторської діяльності у розмірі до 10% або до 30% відсотків суми винагороди за договором про надання аудиторських послуг в залежності від виду професійного поступку. Штрафи сплачуються до Державного бюджету України;
- виключення аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності з Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності.

Окрім цього, аудитор або суб'єкт аудиторської діяльності може притягуватися до професійної відповідальності протягом семи років з дня вчинення професійного поступку.

Органи управління суб'єкта господарювання зобов'язані створити аудиторю (аудиторській фірмі) належні умови для якісного виконання аудиту. Органи управління суб'єкта господарювання несуть відповідальність за повноту і достовірність документів та іншої інформації, які надаються аудиторю (аудиторській фірмі) для проведення аудиту чи надання інших аудиторських послуг. Фінансова звітність суб'єкта господарювання, яка відповідно до закону підлягає обов'язковій аудиторській перевірці, повинна бути перевірена аудитором і оприлюднена відповідно до вимог законів України.

З вищезазначеного випливає, що аудиторська діяльність є самостійною, ініціативною, систематичною, на власний ризик, діяльністю з перевірки достовірності фінансової звітності, що є різновидом підприємницької діяльності. Що стосується аудиторів, то вони зобов'язані якісно планувати, виконувати та оцінювати свою роботу, знати свої права, обов'язки та нести відповідальність за вчинення професійного поступку.

Список використаних джерел

1. Закон України № 2258-VIII «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 01.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

2. Шестерняк М. М. Оцінка стану та тенденцій розвитку надання аудиторських послуг. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія*: матеріали міжн. наук.-практ. інтернет-конф. (Тернопіль, 27 грудня 2019 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 269-272. URL:<http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/37172/1/збірник.pdf#page=269>
3. Жидеева Л. І., Колісник О. П., Салямон-Міхеєва К. Д. Аудит: навч. посіб. Ірпінь, 2019. 312 с.
4. Лучко М.Р. Контроль якості внутрішнього аудиту підприємств в умовах євроінтеграційних процесів. *Бізнес Інформ.* – 2015. – №7. – С. 229–234.

ШЕСТЕРНЯК М.М.

кандидат економічних наук, доцент

ГАЛЬЧАК Х.Р.

студентка

Західноукраїнський національний університету,

м. Тернопіль, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Євроінтеграційні процеси та потреба в достовірній фінансовій інформації сприяють вдосконаленню законодавства у системі обліку, розширенню ринку аудиторських послуг у контексті імплементації норм ЄС, розвитку, модифікації та зростанню попиту на аудиторські послуги в Україні та підвищенню якості послуг, які мають відповідати міжнародним стандартам. Організаційно-економічний механізм надання якісних аудиторських послуг в умовах сучасного світового розвитку та інтеграції України у міжнародне співтовариство є спрямованим на забезпечення його використання відповідно до потреб конкурентоспроможності на вітчизняному та світовому ринках аудиторських послуг.

Як свідчить практика, проблема контролю якості аудиторських послуг виникла тоді ж, коли і сам аудит. Підвищення рівня якості та контроль за наданням послуг зумовлюється специфікою відносин між аудиторськими фірмами та клієнтами, що безпосередньо базуються на довірі замовника до професійних здібностей та компетентності фахівця.

Проведені дослідження показують, що основою для становлення незалежного аудиту є визнання відповідальності аудитора перед суспільством. Сучасний процес надання аудиторських послуг є нерозривним із забезпеченням якості його організації та результатів. Саме якість є фундаментальною основою аудиту, зумовлюючи цінність та необхідність послуг. Проте, відсутність чіткої термінології поняття «якість аудиту», чіткого висвітлення його засад у теоретичних та методичних матеріалах вимагає додаткового дослідження та формування відповідних стандартів та рекомендацій до ведення аудиторської діяльності.

Поглиблення трансформаційних процесів та структурних зрушень в аудиторській практиці зумовлюють необхідність розробки напрямів і механізмів розв'язання проблеми підвищення якості аудиторських послуг. Успішність на ринку суб'єкта господарювання на пряму залежить від його здатності до конкуренції. Найважливішим фактором, що забезпечує таку можливість є якість наданих послуг.

Рада з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (IAASB) визнає, що термін «якість аудиту» часто використовують в публічних дискусіях між зацікавленими сторонами, в повідомленнях регулюючих органів, установників стандартів, аудиторських фірм та інших; проте все ще не існує визначення або аналізу якості аудиту, які досягли б загального визнання, оскільки воно являє собою складний предмет.